

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Lausunto 2/1995 vp
Hallituksen esitys 28/1995 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 23 päivänä toukokuuta 1995 hallituksen esityksen n:o 28/1995 vp laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan valmistelevalle käsittelyksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina neuvoteleva virkamies Martti Lähteinen sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnasta, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki, oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu, oikeustieteen tohtori Liisa Nieminen, professori Ilkka Saraviita ja professori Kaarlo Tuori.

Käsiteltävään asiaan valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan lapsilisälakia muutettavaksi alentamalla lapsilisien markkamäärää yksinhuoltajille maksettavaa korotusta lukuun ottamatta. Ensimmäisestä lapsesta maksettava lapsilisa pieneneisi markkamääräisesti vähiten. Perheen seuraavien lasten lukumäärän mukaan määräytyvä porrastus muutettaisiin tasasuoriseksi sisarkorotukseksi, joka olisi 122 markkaa kuukaudessa.

Esitys liittyy valtiontalouden tasapainottamista koskeviin ratkaisuihin ja vuoden 1995 lisätalousarvioesitykseen. Valtiolla lapsilisäjärjestelmästä aiheutuvat kustannukset pienenevät esityksen mukaan 375 miljoonaa markkaa vuonna 1995 ja vuositasolla 750 miljoonaa markkaa.

Lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.1995.

Valiokunnan kannanotot

Lapsilisa on valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettu perusturvaetus (HE

234/191 vp, PeVM 7/1992 vp ja PeVL 13/1994 vp).

Esityksessä ehdotetaan tämän perusturvaetuuden suuruuden tarkistamista siten, että yhdestä lapsesta lapsilisää saavassa perheessä lapsilisa alenisi 35, kaksilapsisessa perheessä 98, kolmilapsisessa perheessä 229 ja esimerkiksi kuusilapsisessa perheessä 752 markkaa kuukaudessa. Lapsilisien suhteellinen heikennys olisi 6—16 prosenttia keskimääräisen heikennyksen ollessa 8,25 prosenttia.

Lapsilisiin ehdotetut heikennykset sekä suhteellisesti että yksilapsiselle perheelle maksettava lapsilisää lukuun ottamatta myös markkamääräisesti ylittävät selvästi perusturvaetuuksien sellaisten heikennysten tason, jota perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään pitänyt sillä tavoin vähäisenä, että heikennykset on voitu toteuttaa ilman lepäämäänjättämismahdollisuutta.

Lapsilisa suoritetaan ilman tarvearviointia kaikille, jotka täyttävät laissa säädetyt yleiset edellytykset. Esityksen yksilökohtaiset vaikutukset vastaavasti vaihtelevat saajan tulojen mukaan. On kuitenkin hyvin ilmeistä, että osalle etuuteen oikeutetuista nykyisen suurin lapsilisa on ”kokonaisuutena arvioiden välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta” (PeVM 7/1992 vp). Näin jää täyttymättä keskeinen edellytys sille, että lapsilisien alentamista voitaisiin pitää valtiosääntöoikeudellisessa mielessä vähäisenä, vaikkakin lapsilisia on valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin säätämisen jälkeen korotettu. Uudistuksen tällaiseen vaikutukseen viittaa myös esityksen arvio, että lapsilisien alentaminen lisäisi kunnallisen toimeentulotuen menoa tänä vuonna noin 37 miljoonaa markkaa.

Edellä esittämänsä viitaten valiokunta katsoo, että lakiehdotuksen käsittelyssä on noudatettava valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä ja

että se mainitun pykälän 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan jättää lepäämään.

Helsingissä 2 päivänä kesäkuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häkämies, varapuheenjohtaja J. Koskinen, jäsenet Helle, Itä-

lä, Jansson, Jätteenmäki, Korkea-oja, H. Koskinen, Kuisma, J. Leppänen, Nikula, Puhjo ja Veteläinen sekä varajäsen Juurola.
